

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemana velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnništvo in ekspeditelja v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 119.

V Ljubljani, v petek 27. maja 1898.

Letnik XXVI.

Krščanska demokracija.

III.

V zadnjem članku smo objavili vodilna načela krščanske demokracije, kakor jih je v svojem govoru razvijal P. Dehon. Ta načela je kot prava opetovano pohvalil papež Leon XIII. Tako je papež odgovoril na besede grofa de Mun-a l. 1892, da ga veseli videti, kako se trudi izpolnovati naročila papeževa, kako razširja ideje papeževe okrožnice o delavskem vprašanju mej ljudstvo, da bi je prešinjala praktično socialno življenje.

Program krščanske demokracije je gospodarski program, za katerega se družijo lahko stranke, ki so morda v politiki si nasprotujoče; ta program ni odvisen od oblike slučajne vlade v kaki državi, ker da vsakemu kar mu gre, seveda pa se v prvi vrsti bori za to, kar narodu gre, česar pa narod še nima.

Pogled na zgodovinski razvoj te ideje nam pokaže, da je Leonova okrožnica o delavskem vprašanju res sredotočje, iz katerega se mora razvivati vse v tem oziru zasnovano delovanje.

Mogunški škof Ketteler je mej prvimi začetniki krščanskega demokratičnega gibanja. On je tekmoval z Lassalom in Marxom, protestujoč proti mnogim krivicam modernega gospodarskega sistema. Iskal je marljivo sredstev proti obstoječemu zlu ter precej od začetka priporočal združno organizacijo za zakonito varstvo pravic delavskih stanov.

Jako ojstro je obsojal obstoječe delavske razmere Manning, vzlasti se je pritoževal, ker se ženske silijo k delu po tovarnah, ter opozarjal na nedostajanje primernih delavskih stanovanj.

Žena, — piše Manning — se zaveže z možem po posebni slovesni pogodbi pred Bogom spolnovati celo svoje življenje dolžnosti žene, matere in hišne gospodinje. Ali torej sme njej dovoljeno biti tudi z dovoljenjem moževim, naprav-

ljati drugo pogodbo, vsled katere ji je zabranjeno teden za tednom izpolnovati dolžnosti prve pogodbe, da bi družini gospodinjala in izrejevala svoje otroke?

Ugovarja se, češ to je potrebno, ker sicer bi otroci ne imeli kruha. — Moje načelo pa je: Otroci morajo imeti kruha za potrebo, ne da bi mati morala delati v tovarni, in po mojem prepričanju se to gotovo zgodi, ako se razmerje mej kapitalom in delom tako vravna, kakor bi moralo biti vravnano, namreč pravično na podlagi naravnega družabnega prava, ki zahteva kot najmanjše plačilo tako, da se z njim družina pošteno preživlja. In jaz sem mnenja, da bodo otroci imeli ne le za potrebo, marveč v obilnosti kruha, če se to razmerje prešine s krščansko ljubeznijo.

Jednako odločno piše kardinal Manning glede delavskih stanovanj.

»Kakšna pa so stanovanja delavskih družin po velikih industrijskih mestih? Večinoma živi več družin kar na kupu na enem prostoru v prostorih brez svetlobe in brez zdravega zraka. Izpostavljeni so ti reveži vsem raznovrstnim boleznim kakor žrtve, izpostavljeni pa tudi vsem npravnim nevarnostim, kakor da bi bilo poštenje delavčevu brez vsake cene. Poleg njih pa se vzdigujejo velikanske zgradbe s prostornimi svetlimi dvoranami, v katerih prebivajo posamezni bogatini. Ali sme ali more tako razmerje dolgo trajati? Ne! Na taki podlagi človeška družba ne more dolgo obstati.«

Res je vnebovpijoča krivica, ki se godi delavskim družinam po takih človeku nedostojnih brlogih. Bog je hotel, da ima vsak droben ptiček svoje primerno gnjezdece ter ga krije gorko perje. Kako bi mogel on trpeti, da bi nedolžni angelji delavskih družin valjali se v blatu, v smradljivih prostorih, izpostavljeni vsem nezgodam, mej tem ko se njih mati trudi daleč od njih za grižljaj kruha.

Proti tem nezdravim družabnim razmeram je

v Avstriji odločno nastopil baron Vogelsang, ter se mnogo trudil za stanovsko organizacijo.

Isto idejo sta gojila na Francoskem snovatelja delavskih društev grof de Mun in grof du Pin. — V Švici deluje dr. Decurtius na čelu katoliških socijologov za socijalne preosnove na zakonodajnem potu.

Vse to gibanje je z bistrim okom opazoval papež Leon XIII. Zbiral je okrog sebe najboljše socijologe in na tej veliki in temeljiti podlagi se je zasnovalo delo, s katerim je papež Leon XIII. iznenadil svet s svojo okrožnico o delavskem vprašanju, okrožnico, katera je vzbudila nove nade v trpečem človeštvu. Jasno so v tej okrožnici očitana načela o lastnini, o delu in kreditu, označena sta tukaj kot glavna pripomočka: združna organizacija in zakonodajno delo.

To so tudi temelji programa krščanske demokracije. Prvo sredstvo, da zopet zavladaja socialna pravičnost, je: združevanje. Da je delavec žrtva krivičnosti, je vzrok ta: V borbi proti delodajalcu, opravičeni vsled enakosti mejsebojnih pravic, omaga vselej delavec, ker dasi ima po delavski pogodbi iste pravice z delodajalcem, vendar nima prav za prav nobenega orodja, da bi bil kos tej borbi. Dokler je sam, je brez moči, da bi si pridobil svoje pravice, da bi organizoval mejsebojno pomoč. Zato pa treba združevanja. — Dokler tega ni, so delavski stanovi kapitalu izročeni na milost in nemilost.

Zato je povsod prva in najsvetejša dolžnost vseh delavskih prijateljev, delovati za združevanje. To je velikanski pomen organizacije delavskih stanov tudi med našim narodom in zato so največji dobrotniki ljudstva oni, ki se žrtvujejo za to delo.

Mažari v hrvatskem Primorju.

XXII.

Kaj bo z Reko, ker si pri zadnji volitvi ni hotela izvoliti župana po volji mažarske vlade?

LISTEK.

Knezoškofu dr. Antonu Jegliču.

(Konec.)

Pa čemu smo zašli na to polje? Da bi razvzljali ta skrivnostni vozelj (čvor?) božje previdnosti, zakaj ga je iztrgala iz našega naročja, Slovenci, in ga odvedla tako daleč v tujo zemljo, kakor Abrahama, katerega je odvedel Bog iz njegove domovine, da bi ga mogel še bolj proslaviti. Prav mu je rekel o ločitvi in kakor v proroškem duhu njegov pokojni oče, ki je komaj poznal ime Bosne: »Sinko, ti bodeš sel na Hrvatsko kot vseučilišni profesor, ako ne, pa v Bosno, v Bosno in tam postaneš škof.« In res ni sel, kakor je mislil, na zagrebško vseučilišče, temveč v Bosno, kjer ga je prvi metropolit bosenski vzel v svojo šolo, da ga napolni z Jezusovimi nazori in duhom, da ga imenuje kanonikom, da ga okraši s škofovskimi znaki, a potem tako odlikovanega povrne z obilnimi obrestmi Slovencem, ker so mu podarili tako krepkega sotrudnika skozi šestnajst let, da

mu pomaga reševati pretežavno nalogo. Ker vam torej pošiljamo mesto navadnega duhovnika škofa in sicer škofa v tako izvrstni šoli izučenega, mislimo, da nismo rekli brez vzroka, da smo vam s tem za vaš dar precejšnjo hvalo povrnili.

Toda dovolj! Čas je, da izpijemo kelih, katerega nam ponuja Bog, in da vrnemo sina njegovi slovenski materi, ker to je volja božja, ker zahteva to blagor dežele kranjske, in samo to dvoje je, kar nas še tolaži. O, vemo, kako so se nabrali temni oblaki nad milo nam Slovenijo, kako zlasti zadnji čas besni vihar, kakor po Krasu, kjer vse lomí, izvija in meče, kar le najde, pobija rodne brate, oče lazi seje mej sinove iste matere razpor, mrznjo in prepír. Narod in cerkev željno pričakuje ta pomoči, dvigata roke k nebu, prosijo od njega rešenika, in nebo usliši njih prošnjo ter jim pošlje pravega angelja miru, a oni kličejo soglasno:

Pridi, zvezda naša, pridí,
Jasne v nas opri oči,
Naj moj dom te zopet vidi,
Zlata zvezda srečnih dnij!

Pridi torej, pridí, ker smo vsi dobro prepričani, da si sposoben prinesiti in utrditi med njimi

zaželjeni mir in slogo, saj si očitno izjavil, da Ti ni nič bolj pri srcu, kakor sreča Tvojega naroda slovenskega, čegar ljubezen se je jela zopet oživljati v Tvojem srcu, ker je morala nekaj časa odstopiti mesto ljubezni do Hrvatov. Ostala bode ta še nadalje v Tvojih prsih, a ona se bode vedno čvrsteje ukoreninjala, a Ti bodeš oni »vogelni kamen«, kateri bode zjedini oba naroda v jednoto glede na narodnost in na književnost.

Pojdi, toda spremljan z blagoslovom Device Marije in presv. Srca Jezusovega, katerih češčenje si toliko razširjal! Pojdi, toda neizbrisljiv iz našega srca, kakor smo tudi mi in naša Bosna Tebi nepozabljivi. Pojdi, toda preje prejmi srčno hvalo od cerkve v Bosni, za katero si se ves žrtvoval, za katere blaginjo si toliko storil, — pa tudi od moje malenkosti. Ko sem zapustil zidove semenišča, čutil sem se kakor ptič iz gnezda, kateri je še-le prvič iz njega izletel; kakor krmar na slabotni ladiji, toda brez jadra in vesla; kakor slaba mladika, katera nujno potrebuje podpore. Ko sem videl, da me je previdnost Božja izročila Tvojemu nadzorstvu, tedaj me je obšla radost, smatral sem Te za svojega voditelja, svetovalca

Pravijo, da pride zdaj novi provizorij v tem mestu, namreč kraljevski komisar, dokler ne omehta srca Rečanov ter jih popolnoma ne spravi pod mažarsko državno idejo. Mažari so prigodno zadnje županove volitve spletkarili med izvoljenimi mestnimi očetmi tako spretno, da so jih bili dobili 29 na svojo stran, toda pri volitvi so se trije izneverili in mažarski kandidat za župansko stolico Milčenić je dobil le 26 glasov, kar ni nadpolovična večina.

Zategadelj je prišlo do drugega glasovanja, a pri tem je Milčenić propadel z 19 glasovi proti 34, katere je dobil poznati dr. Mayländer. Na to je guverner izjavil, da je mestno zastopstvo razpuščeno, ker se je bil dr. Mayländer izjavil že pri prvi izvolitvi, da ne more priseči kot župan radi poznatih postav, katere je ogerska vlada brez znanja in privoljenja mestnega reškega zastopstva uvela na Reki. Zdaj se pričakuje vsak čas imenovanje kr. komisarja, kar bode iznovič prekršaj ne samo mestnega reškega štatuta, nego tudi hrvatsko-ogerske nagodbe, po kateri ne bi smeli Mažari na Reki sploh nič menjati brez hrvatske regnikolarne deputacije. Toda Mažari na to niti ne mislijo, ker se pozivljejo le na svojo državno vsemoč, po kateri bi se moralo Mažaru klanjati vse, kar živi pod ogersko krono.

Na Reki je bila prigodno zadnje volitve mestnega župana prvokrat precejšnja demonstracija proti Mažarom, radi česar se mažarski časopisi britko tožijo, češ da je to zahvala za veliko skrb, ki jo je imela mažarska vlada za Reko. Pred glasovanjem sklenilo se je, da se morajo galerije izprazniti in sicer zato, ker je dal guverner razdeliti karte le med mažarske činovnike, dočim je bilo ostalo občinstvo popolnoma izključeno. Na one, ki so glasovali za Milčenića, letele so ojstre od vseh strani, Mayländerju pa je občinstvo priredilo veliko ovacijo. Ko se je pokazal na trgu guverner, pozdravljali so ga reški Mažari, ali Rečani so zvižgali ter Mažare potisnili v postranske ulice, kjer so komaj ubežali pestem razsrjene množice. To je za Mažare sicer slabo znamenje, ali njihova predrznost s tem seveda še ni zlomljena. Državna vsemoč je zdaj na redu, da omehta Rečane. Mažari morejo upravljati z Reko po svoji volji, dokler jih ne omehtajo. To bodo tudi storili ter se tega držali tako dolgo, dokler se prepričajo o popustljivosti Rečanov.

Že pri zadnji volitvi so imeli znaten uspeh. Da so ostali vsi mož beseda, danes bi bil Milčenić župan reški in ogerska vlada bi bila že zdaj sijajno zmagala. Toda kar se ni zgodilo pri tej priložnosti, more biti pri drugej. Da je temu tako, krivi so seveda v prvem redu oni, ki javno popuščajo, ali nič manje niso krivi današnjih žalostnih prizorov na Reki tudi oni, ki se bore na strani dr. Mayländerja za avtonomijo mesta. Saj je tudi ta borba le prividna, a ne temelji se na postavi, ker prezirajo pri tem vprašanju tretji faktor — Hrvate, ki vendar niso bili nikdar protivniki reške avtonomije. Avtonomija Reke njeno je pravo; a razun tega se temelji na nagodbi in mestnem štatutu. Ali vsi dosedanji pojavi na Reki so doka-

in očeta, in Ti si moji malenkosti to tudi bil. Hvala Ti torej, hvala stoterna za vse očetovske svete in navodila v mojej neizkušeni in mučnem položaju. Naposled Ti hvala, da si me opozoril na znano, a meni še nerazumljivo knjigo, kjer sem našel rešitev vseh svojih pedagoških težkoč, kakor v kateri drugi knjigi te vrste. Ko si videl, da mi ne moreš odgovarjati na vsa moja vprašanja, si me odvedel k nekemu križu, pokazal mi nanj s prstom in rekel: »Sinko, v vseh težavah in dvomih poklekni pred križ, tu moli in prašaj svojega Zveličarja za svet, in dobil ga bodeš«. Poskusil sem to in prepričal sem se o resničnosti Tvojih besedij, radi česar Ti zopet tisočerna hvala! Pojdi, toda sprejemši zahvalo od onega »Glasnika« reda frančiškanskega, katerega si tako gorko ljubil, ker bil si kot tretjerednik udani njegov sin. Pojdi, toda zapisan z večnimi in zlatimi črkami globoko v naša srca, v anale naše dežele, Tebi mile Bosne, kakor bode tudi ona ostala utisnjena neizbrisljivo v srcu Tvojem. In zopet in to zadnjič: Z Bogom!

Sarajevo, 6. maja 1898.

F. J. de Immaculata.

zali, da glede Hrvatov med privrženci mažarske vlade in avtonomaši ni nobene razlike, a glede avtonomije razlika je samo prividna.

Vladini privrženci so vsaj toliko pošteneji, da so iskreni. Da so avtonomaši zares hoteli obraniti gradsko avtonomijo, bili bi se brez dvoma morali postaviti na jedino pravo stališče, namreč na ono hrvatskega prava in nagodbe. Toda oni bolj mrzijo hrvatsko nego ljubijo svoje avtonomne pravice. Kar se pa tiče odpora proti vladi, pokazal se je dr. Mayländer slabega in nesposobnega; saj vendar ni čast mestu Reki, da stranka, ki razpolaga z ogromno večino, ne razpolaga v tako važnem in kritičnem času z nekoliko več inteligencije in odločnosti. V pismu Barčića, ki ga je pri tej priložnosti oglašil ravno glede nevrednega ponašanja avtonomne stranke, je stalo dokazano, da more mažarska vlada delati na Reki, kar je je volja. Ko bi imela avtonomna stranka kaj ponosa v sebi, bila bi morala precej solidarno odstopiti, čim je sprejela oni razžaljivi odgovor od ministra predsednika Banffyja.

Hrvati morajo biti zategadelj popolnoma ravnodušni glede osode avtonomaške stranke na Reki. Ona ni nikdar marala Hrvatov, marveč jih vedno prezirala, a to pravo imajo tudi Hrvati naproti njim, ne pa tudi proti ogerski vladi. Prav dobro je omenil »Obzor«, da morajo zdaj Hrvati kot Hrvati in kar se tiče hrvatskega mesta, postaviti jedno drugo vrlo važno vprašanje. Dosedanja mestna zastopstva na Reki so vse pozive hrvatske vlade, da ona razpišejo volitve za hrvatski sabor, vrgla v zapeček. Ko je bila hrvatska vlada v hrvatskem saboru radi tega interpelirana, odgovarjala je neprenehoma brez razlike, da ona nima načina, da prisili reški municipij, da vrši svojo dolžnost.

To je bil pa le prazen izgovor, ker je tako bilo prav tudi ogerski vladi. Zdaj pa upravlja z reškim municipijem sama ogerska vlada in se ne bo mogla izgovarjati na nepokorne Rečane. Zdaj ima na Reki vso oblast sama ogerska vlada. Stvar ima tedaj zdaj popolnoma drugo lice. Pozove li hrvatska vlada vladinega poverjenika na Reki, da razpiše volitve, pomenilo bode to toliko, kot da jeden kontrahent pozivlje drugega, da vrši dogovor. Bode li tudi ogerski vladin poverjenik vrgel poziv hrvatske vlade v zapeček? Vendar pri tem se ne treba prenagliti, saj je znano, da pri zadnjih volitvah za hrvatski sabor hrvatska vlada ni izpolnila svoje dolžnosti, kakor bi jo bila morala po ustavu; ona ni sploh poslala poziva reškemu municipiju, da izbere dva poslanca v hrv. sabor. Drugo je tedaj zdaj vprašanje bode li hotela hrvatska vlada pozvati vladinega poverjenika, da razpiše volitve, kakor to zahteva postava, ki ne veže samo Hrvatsko nego tudi Ogersko. Najverjetneje je, da hrvatska vlada ne bode vznemirjala ogerske, saj je dobro podučena, da to Mažari ne želé, ker bi s tem činom Rečane še bolj odbila od sebe.

Zategadelj bode treba pa hrvatske opoziciji, da se resnobno zgleda v hrvatskem saboru radi Reke in da odločno zahteva, da se tamkaj vrše postave, ki vežejo vse kontrahente in ne samo jednega — namreč Hrvate. Res je, da sedanja večina v hrvatskem saboru nima nobenega smisla za narodna in sploh ustavna vprašanja Hrvatske, toda osramotiti se vendar ne bode dala pred celim narodom, če opozicija spravi to vprašanje na dnevni red. Tedaj bode morala priznati, jeli še kaj hrvatskega poštenja v njej, ali je pa že popolnoma izhlapilo. Po držanju v tem vprašanju bode sodil to večino celi hrvatski narod, zategadelj je neobhodno potrebno, da ga spravi opozicija na dnevni red v prihodnjem saborskem zasedanju. Predolgo se je odlašalo, in to Hrvatskej le škodi. O takih perečih vprašanjih se ne bi smelo molčati v nobenem zasedanju, nego bi se morali poslanci držati vedno one izreke Katonove: ceterum censeo. Ravno tako ne bi smelo domoljubno časopisje zanemarjati taka vprašanja. Čim večkrat se take zadeve omenjajo, tem živahneje se more razpravljati o njih v samem narodu. Le zanemarjati ne narodna vprašanja, kajti to je narodna smrt, kakoršno žele hrvatskemu narodu mažaronski časopisi, ki se Reke v svojih predalih še spominjati nočejo, sicer pa so tako predrzni, da zatrjujejo, da le oni jedini branijo nagodbo. Pač za Mažare, a ne za Hrvate!

Politični pregled.

V Ljubljani, 27. maja.

Nagodbeno vprašanje. Avstrijski ministerski predsednik grof Thun ter ministra dr. Kaizl in dr. Baernreither so se posvetovali včeraj s svojimi ogerskimi tovariši o rešitvi nagodbenega vprašanja. Prepričani so bili vsi, da se ta zadeva sedaj ne da rešiti, pač pa je grof Thun obljubil, da hoče vse poskusiti, da se omogoči redno parlamentarno delo vsaj v jeseni in prične razprava o tem prevažnem vprašanju. Ogerski tovariši so bili neki s tem zadovoljni, pripomnili so pa, da so voljni privoliti v nagodbeni provizorij, po katerem bo brezdvomno treba poseči, le tedaj, ako se v avstrijski zbornici res prične z resno razpravo o tem predmetu. Da bi se predloge izročile samo dotičnemu odseku, s tem Mažari niso zadovoljni. Vse to kaže, da so Mažari zopet nekoliko odnehali v svoji zahtevi in hočejo počakati na razvoj stvari v Avstriji do konca leta, toda najbrže se tudi v tej dobi pri nas razmere ne spremene.

Avstrijska delegacija je včeraj završila svoje delo s tem, da je pritrdila vladni zahtevi glede dovolitve naknadnega kredita v znesku 30 milijonov. O tej predlogi je poročal vitez Madeyski, za njim pa se je oglašil k besedi del. Hohenburger, ki je v ime delegatov Axmann, Bielohlawek, Chiari, Kienmann, Nitsche, Pergelt, Schücker in Tschernig zahteval, naj vlada preje pojasni, kako se vporabi ta svota v letošnjem letu. Po kratki debati, v katero so posegli Pergelt, Nitsche, Stransky, Dumba in poročevalec, se je predlog odklonil s 37 proti 17 glasovom in pričela nadrobna razprava. V ime opozicije je oddal del. Pergelt izjavo, v kateri naglašja, da ne glasuje za proračun radi notranje-političnih razmer in radi negotovosti razmerja mej obema polovicama, proti 30 milijonskemu kreditu bodo pa glasovali še vsled tega, ker vlada ni pravočasno zahtevala tolike svote in ker ni pojasnila že davno ji znanih vzrokov, vsled katerih treba v vojne namene večje svote. Odgovarjal mu je del. Stransky, ki sicer tudi uvidi v tem koraku vlade prekršaj ustave, toda glasoval bo radi višjih državnih ozirov. Govorili so še del. Zaunegger, Dzieduszicki, poročevalec in Bielohlawek, ki je izjavil, da se radi pomanjkanja pojasnil ne vdeleže razprave, in predlagal imensko glasovanje. Poslednji predlog je bil vsprejet in se vladna predloga odobrila z 38 proti 10 glasovom. Potem je odgovoril vojni minister na razne interpelacije, izmej katerih omenjamo ono glede praških dogodkov na drugem mestu. Seja se je na to zaključila in pričela sklepna seja ob 4. uri popoldne. Pri tej seji je obvestil predsednik delegate o sklepih ogerske delegacije, prebral cesarjevo zahvalo za izraženo sožalje povodom smrti nadvojvode Leopolda, potem pa po običajnih zahvalah s slava klici na cesarja zaključil 34. delegacijsko zasedanje.

Vojni minister o graških dogodkih.

Včeraj je skupni vojni minister odgovarjal na interpelacijo nemškega prvaka Hohenburgerja radi znanih dogodkov v Gradcu. Glede premetitve bosanskega polka, ki je graškim nestrpnem po krivici tako v želodcu, je izjavil minister, da ne more odgovoriti, ali bo po sklepu velikih vojaških vaj premeščen ali ne, ker to določa le najvišji vojni poveljnik, pripomnil pa je, da se po njegovem mnenju kaj takega ne zgodi niti sedaj, niti ob naznačenem roku. Da so pri zadnjih nemirih posredovali ravno Bošnjaki, je vzrok ta, ker je njih vojašnica najbližja onemu delu mesta, kjer je bilo treba posredovati. Sicer je pa polk postal popolnoma korektno. Reservnih častnikov je bilo degradovanih le 33 in to po vsej pravici. Pridelili so se pa ti degradovanci razven dveh Mažarov kot prostaki dunajskim in graškim polkom. S tem odgovorom seveda niso zadovoljni interpelantje in so sklenili v tej zadevi iti do skrajnosti.

Graški mestni zastop nastopa poslednje dni z vso odločnostjo napram vladi, posebno pa še napram vojni upravi. V zadnji seji tega zastopa se je po mnogem ropotanju in gromenju z vsemi proti šestim glasovom vsprejel nujni predlog, v katerem se izraža veliko ogorčenje glede imenovanja grofa Gleispacha predsednikom nadsodišča in se pozivlja vlado, naj kar najpreje premešči bosniški polk v kako drugo mesto. Rogovilo se je tem povodom tako, kakor nemški kul-

turonosci sploh znajo, in niso premislili, da je tudi kaka stvar, ki ne spada v njih delokrog. Namestnik je takoj po seji zahteval prepis zapisnika iste seje in vsebino potem takoj naznanil ministerskemu predsedniku. Z vso gotovostjo se poroča, da si vlada tega ne bo pustila dopasti in da bo razpustila mestni zastop. Poprej res ne bo miru, dokler se graškim kričaškim elementom najodločneje ne stopi na prste ter se jim jasno pove, da niso sami gospodarji v Avstriji.

Melinejeva vlada se ne nahaja ravno v tolikih škripcih, kakor so sklepali takoj po dovršenih volitvah nekateri politični krogi, posebno pa taki možje, ki komaj čakajo, kedaj se jim Meline s svojimi tovariši umakne s sedežev. Mej temi strahopezljivci je tudi minister Barthou, ki je v ministerskem svetu predlagal, naj celo ministerstvo takoj odstopi, da si prihrani s tem večjo blamažo v zbornici. Toda Meline se ne mara udati, marveč odločno predstaviti se novi zbornici ter razviti svoj načrt. On upa trdno, da se mu ta poskus zopet posreči in da bo še nekaj časa ministroval. »Temps« piše tem povodom: Vse stranke so v tem jedine, da je Meline mož na pravem mestu in dovolj odločen. Vse to bo na novo dokazal, ko bo zbornici l. 1898 pojasnil, kaj je že naredil, kaj je hotel in kake naloge čakajo še vlado in zbornico. To bo najbolje sredstvo, da se vsestranski pojasni položaj. Tudi »Gaulois« je mnenja, da se bo Meline še lahko vzdržal na krmilu. Pravi namreč: Ako Meline le resno hoče, ga ne more nihče premagati. Nihče mu namreč ne more odreči velikih zaslug, ki si jih je stekel za francosko-rusko alijanco. In to vleče!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 27. maja.

(Presvetli knez in škof dr. Ant. Bon. Jeglič) je počastil včeraj popoldne, 26. t. m. uršulinski samostan. Pri vходу je presvetlega pozdravila č. g. prednica M. Terezija Heidrich. Potem sta se poklonili dve gojenki s pristrčnimi čestitkami, proseč knezu in škofu, »ki ga je pripeljala kraljica majnikova«, pomoči Marijine, sv. Nikolaja in sv. škofov Maksima in Flora. Presvetli je šel nato med špalirjem gojenk v sobo pripravljeno za vsprejem, pri vходу pozdravljen s pevskim zborom »Ecce sacerdos...« Tukaj je presvetli v izbranih besedah naslikal vzvišenost in zaslužnost redovnega življenja. Unemal je č. gospe k češčenju sv. Duha, ki daje in ohranjuje poklic, ki je »kralj samostanov« — k češčenju Marijinemu in sv. Srca Jezusovega. Samostanske gojenke, ki so napravile ukusne žive podobe, predstavljajoče »vero, upanje in ljubezen«, je Presvetli vspodbujal k marljivosti in pobožnosti. — Med najlepše dneve prištevava uršulinski samostan včerajšnji dan, ko je Presvetli sprejel v svojo očetovsko skrb hčere sv. Angele in njihov gojenke.

(V načelništvu gospodarske zveze) so bili pri včerajšnji osnovni odborovi seji poleg predsednika dr. Šusteršiča izvoljeni nastopni gg.: vodja Povše, drž. poslanec dr. Krek, knezoškof. tajnik J. Šiška, župan šentviški A. Belc in trgovec Kaušek, namestnika pa sta gg. I. Pliberšek in V. Schweitzer. — Osnovala sta se lokalni goriški odsek in strokovni trgovski odsek, slednji po nasvetu gosp. učitelja Jakliča. Obširneje poročilo upamo, da prejmemo za jutrajšnji list.

(Nad Vrhniko) povozil je železnični vlak sedemletno učenko Marijo Črnjač, ko se je po železnični progi vračala domov.

(Za mladeniške in dekliške Marijine družbe) je priredil č. g. katehet Fr. Bleiweis že dolgo pogrešani slovenski pravilnik, obrednik in molitvenik. Tiskano je vse to v dveh delih: pravilnik in obrednik v I. delu, molitvenik v II. delu. Dobila se bodeta tudi oba dela skupaj vezana. Natančnejšo oceno drugič.

(Shod na Zaplazu.) Iz Čateža, dne 5. maja. Binkoštno nedeljo in binkoštni ponedeljek bodo vsakokrat dve maši; ena v farni cerkvi zjutraj ob 6. uri, druga ob 10. uri na Zaplazu. Pridigoval bode gospod profesor dr. Marinko.

(Nove menjicne golice) vseh vrst, kakor tudi golice za trgovinske nakaznice o denarnih plačilih stopijo v veljavo s 1. julijem t. l. Stare došedanje se bodo oddajale poleg novih še do 31. decembra t. l. Po preteku tega roka se stare golice ne

smejo več uporabljati, pač pa se jih do 31. marca 1899 še vedno lahko zameni za nove golice. Od 1. aprila nadalje pa to ni več mogoče in se tudi za eventualne stare golice ne more več zahtevati kake odškodnine. Zamenjajo pa se lahko v Ljubljani pri deželnem plačilnem uradu, na deželi pa pri davčnih uradih. Trgovske kroge opozarjamo še posebej, da so se uvedle tudi nove menjicne golice po 2 kroni.

(Bosenski polk) se ne premesti še tako naglo iz Gradca, kakor je razvidno iz odgovora vojnega ministra pl. Krieghammerja na znano interpelacijo nemškega delegata Hohenburgerja. Gradčani seveda te vesti niso nič kaj veseli, toda želeti bi bilo, da bi se nemškim kričačem v tem oziru ustreglo in bi se polk premestil v kako slovansko mesto ali pa menjal s čisto nemškim polkom, ki je sedaj v Ljubljani.

(Z Vrhniške.) Velikega pomena za bodoči razvoj Vrhniške bil je 21. maj t. l., ko se je bil vršil prvi ubod za novo železnično progo, ki ima naš trg kmalu prikleniti svetovnemu prometu. V imenu c. kr. vlade prisostvoval je tej slavnosti vladni svetnik marki Gozani, kot zastopnik železničnega ministerstva trgovske zbornice predsednik Perdan, državne poslance je zastopal dr. Ferjančič, deželni odbor dr. Tavčar. Zraven se je vdeležilo slavnosti več dam iz Ljubljane, podjetnik Zupančič in mnogo občinstva. Ob 10. uri daroval je domači g. dekan L. Gantar na holmcu sv. Trojice sv. mašo, kateri je sledil predjužnik na prostem. Ob 1/2 1 pomikala se je dolga vrsta slavnostnih gostov in domačinov na kraj nove Vrhniške postaje. Tu je bil postavljen z zastavami in zelenjem okrašen šotor. Župan Jelovšek pozdravi navzoče, ljubljanski župan Hribar kot načelnik konsorcija za novo železnico izpregovori nekoliko o prometnej zgodovini Vrhniške in omenja že toliko desetletij goječo željo prebivalstva po železnici. Z slava-klici na presvetlega cesarja ubode prvo lopato, čemur mu slede drugi gostje. Raz griča pa so gromeli topiči in donašali prebivalstvu in okoličanom veselo vest o pričetej novej železnični progi. Ob 2. uri vršil se je po vrhniških damah jako fino in okusno prirejen banket za 60 oseb. Pri penečem šampancu nazdravi župan Jelovšek presvetlemu cesarju. Hribar napije vsem sodelovalcem in pospešateljem Vrhniške železnice. Dr. Ferjančič izraža nado, da se železnica iz strateških ozirov kmalo podaljša proti Gorici. Deželni poslanec Lenarčič v imenu Vrhniške industrije povzdigne svojo čašo na zdravje Hribarja kot duši celega podjetja. S tem bil je oficijelni del končan in razvila se je neprisiljena domača zabava. Tako se je dostojno slavil dan, ki obeta Vrhniki lepše dneve. Bode li bodoča železnica v resnici v vsestransko korist in nam bo donašala, kar sedaj o njej gotovi faktorji pričakujejo, nas bode o tem učila prihodnost. Montanus.

Društva.

(Izlet »Bralnega društva« na Bledu k Savici.) Bralno in gasilno društvo priredita dne 30. majnika izlet k Savici s sledečim vsprejemom. Ob 3. uri zjutraj odhod od pošte, ob 6. uri na Boh. Bistrici k sv. maši, ob 8. uri odhod od tam k Savici in ob 2. uri popoldan pri Becu na Bistrici skupni obed, potem petje in prosta zabava, ob 7. uri zvečer odhod proti domu. Pri neugodnem vremenu se izlet preloži na prihodnjo nedeljo t. j. 5. junija t. l.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj, 27. maja. Najvišji upravni sodni dvor je danes razpravljal o pritožbi ormoških Slovencev, ker je deželni šolski svet sklenil osnovati namesto došedanje dvojezične štirirazrednice dvorazrednico nemško in dvojezično. Vladni zastopnik, kakor tudi zastopnik Slovencev sta se izrekla proti temu, ker za nemško šolo ni po postavi potrebnega zadostnega števila otrok. Upravno sodišče izda svoj odlok dne 24. junija.

Budimpešta, 27. maja. Cesar je odpotoval danes opoldne na Dunaj. — Ogerska delegacija je zaključila zasedanje.

Dunaj, 27. maja. Cesarski namestnik štajerski Bacquehem je došel danes na Dunaj ter se dalje časa razgovarjal z grofom Thunom o znanih graških izgredih.

Dunaj, 27. maja. »Freundenblatt« piše: Avstrijski zbornici se vsled dogovorov avstrijske vlade z ogersko predlože jeseni v

septembru nagodbeni predlogi, da o njih razpravljajo.

Levov, 26. maja. Radi stavke delavcev v opekarnah je jelo primanjkovati opeke in se je moralo na več krajih prenehati s zidanjem. Vsled tega je ob delo več sto zidarskih delavcev.

Odesa, 27. maja. Govori se, da odidejo v nedeljo štirje bataljoni iz Nikolajeva na Kreto.

Vojska mej Španijo in Ameriko.

Po dolgem prestanku dohaja s kubanskega bojišča zopet neko poročilo o ameriškem admiralu Sampsonu. Njegove ladije sicer 23. t. m. še niso dospele v Santiago de Cuba, kakor so prvotno javljali ameriški listi, marveč isti dan je admiral s svojim brodom šele odšel iz Keywesta. Včeraj so opazili Španjci to brodovje pred Havano in torej šele danes ali jutri dospe na omenjeno mesto. — Sampson namerava v Santiago napasti brodovje admirala Cervera, ako se sploh še tam nahaja, in potem blokirati tretjo važno postojanko na Kubi. Splošno se pa dvomi, da bi bil admiral Cervera še v tem zalivu, kajti že pred nekaj dnevi se je poročalo, da je odplul proti Cienfuegos. Tudi na guantanamski zaliv preži admiral Sampson že dalje časa, ker vé, da je to, najbolj vzhodno pristanišče velike važnosti za Španjce.

O brodovju ameriškega admirala Schleya se danes nič ne poroča, akoravno se je že preje trdilo, da kroži okolu pristana Santiago.

Ako bi bilo združeno brodovje obeh ameriških admiralov, potem bi se nahajal španjski admiral Cervera bodisi že v Santiago ali Cienfuegos v nastavljeni pasti. Toda temu najbrž ni tako, vsaj sedaj še ne.

Amerikanci se sedaj izredno mnogo brigajo za usodo admirala Cervera. Skrbi jih namreč, kako bo mogel vztrajati do prihoda rezervnega brodovja iz Kadiksa v drugi polovici junija. Ako se nahaja še vedno v Santiago, zmanjkalo mu bo le prekmalu živeža, kajti mesto ni niti po železnici, niti po kakih dobrih cestah zvezano z notranjim delom otoka. Ako pa je v Cienfuegos, pravijo nadalje, je v tem oziru že bolje, ker je zveza s Havano, Pinar del Rio, Santa Clara in drugimi večjimi mesti, toda pomisliti je pa vendar treba, da tudi v notranjem že trka lakota na duri, sicer bi ne bil general Blanco dovolil carine prosto vvažanje vsakovrstnih živil.

Amerikanci bi seveda najraje videli, da bi tičal Cervera v zalivu Santiago in jim nekega dne od lakote prisiljen prišel v nastavljeno past.

Da bi se pa sami podali v zaliv pred mesto, na to sedaj še ni misliti, kajti nekoliko strahu imajo še vedno pred torpedami ob vходу in pred baterijami na močnih mestnih in drugih bližnjih utrdbah.

Ne preostaja jim toraj drugo, nego čakati, kedaj jim pride sovražnik pred oči.

Madrid, 27. maja. Delna ministerska kriza se vsak čas pričakuje. Odstopil bode finančni minister.

Madrid, 27. maja. Amerikanci so skušali pri Biscayi vtihotapiti orožje in strelivo. Španjci so bili dobro pripravljene na tak poskus ter jih pustili na suho, potem pa padli po njih in jim odvzeli vse orožje.

Madrid, 27. maja. Iz Manile se poroča, da je moralo 16. t. m. 100 španjskih vojakov ostaviti otok, ker jim je zmanjkalo streliva. — Vstaja v pokrajini Panagasinan je vedno razsežnejša. Vstaši požigajo hiše in more Španjce. Admiral Dewey jih preskrbljuje z orožjem. Na karolinskih otokih je nastal nov upor.

Madrid, 27. maja. Angleški zastopnik Goschen je prišel v Gibraltar zaradi Marokko, kamor hočejo vdariti Francozje s svojo armado. Ko bi se to zgodilo, tedaj Angleži takoj zasedejo Stanger, ki je bil že nekdanje v angleški oblasti.

San Francisco, 27. maja. Vojna ekspedicija s 3500 možmi, z živežem za jedno leto in veliko množino streliva je odplula včeraj na Filipine.

Keywest, 27. maja. Ameriška vojna ladija »Oregon« je priplula včeraj s tajnimi naznanili.

Umrli so:

24. maja. Pavel Suhadolnik, delavca sin, 4 mesece, Karlovska cesta 22, bronchitis capill. — Mihael Knez delavca sin, 9 mesecev, Tesarske ulice 3, božjast.
 25. maja. Viktorija Kušar, delavca hči, 2 leti, Kolo-dvorske ulice 33, meningitis basilaris.
 V hiralnici:
 25. maja. Terezija Gregorin, gostija, 74 let, ostarelost. V bolnišnici:
 23. maja. Franc Lesjak, mašinst, 42 let, dementia pa-ralitica progressiva.
 24. maja. Anton Žitnik, gostač, 60 let, vnetje prsnih mren. — Franciška Hornung, delavka, 30 let, jetika.
 25. maja. Janez Kirn, delavec, 37 let, jetika.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m.

Das	Čas opa-zovanja	Stanje barometra v mm.	Tempera-tura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24. urah
26	9. zvečer	729.9	15.8	sr. jug.	oblačno	
27	7. zjutraj	732.4	14.1	sr. vjzv.	jasno	12
	2. popol.	732.9	20.7	sr. jzah.	del. jasno	

Srednja večerajšnja temperatura 16.8°, za 1.4° nad normalom. Po noči je deževalo, bliskalo se in od daleč grmelo.

VABILO

k

izvanrednemu občnemu zboru

„Hranilnice in posojilnice v Metliki,

registr. zadruga z neomejeno zavezo“,

ki se bode vršil

v nedeljo, dne 12. junija t. l., ob 1/4. uri popoldne v prostiji.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in računskega pregledovalca.
2. Potrjenje računa za leto 1897.
3. Volitev načelstva in računskega pregledovalca.
4. Razni nasveti.

V Metliki, dne 27. maja 1898.

378 1-1 **Načelstvo.**

Pipe za sode

sino probkovino od 1-5 štev. tucat 1 gld. 20 kr., od 5-6 štev. tucat 3 gld.

Strugane čepe

1000 komadov 3 gld., ponuja 376 5-1

FRANC BLAHA, strugar. Humpolec, Češko.

Vzorci zastoj in franko.

Stanarinske knjižice

za stranke z uradne potrjenimi določbami hišnega reda v slovenskem in nemškem jeziku, z razpredelbo za vplačevanje stanarine, vodovodne in mestne doklade, dobé se komad po 15 kr., 10 komadov vkup 1 gld. v **Katol. Tiskarni** v Ljubljani.

Uradne in trgovske **KOVERTE** s firmo priporočá **KAT. TISKARNA** v Ljubljani.

Neopremojljivi dežni plašči (kavelokij)
 od gld. 6.— pri **Ericar & Mejač-u**
 Ljubljana, Prešernove ulice šte. 9.

Otvoritev urarskega obrta.

Naznanjam sl. občinstvu, da sem z dnem 21. t. m. otvoril pod tvrdo

„Janko Klopčič“

Prešernove ulice šte. 4, zraven franciškega samostana dobro urejeno

urarsko obrt.

V zalogi bodem imel razno-vrstne žepne in stenske ure, kakor tudi veliko izber zlatnine in srebrnine po najnižjih cenah. — Na podlagi velikoletnega delovanja v tej stroki in v zvezi z zanesljivimi tovarnami mi bode mogoče moje cenjene odjemnike v vsakem oziru popolnoma zadovoljiti. Ob enem si dovoljujem opozarjati, da imam

veliko izber birmanskih daril.

Za prav obila naročila se najtopleje priporočá

369 4-3

Janko Klopčič, urar.

Popravila točno in dobro!

Severonemški Lloyd v Bremi.

158 30-26

Od vis. e. kr. ministerstva valed ukaza dné 7. maja 1894, št. 5373 dovoljen.

Brodarstvo poštnih brzoparnikov do Novi-Jorka:

Brema - Sev. Amerika. Do Novi-Jorka.	Brema - Južna Amerika. Do Montevideo.	Brema - Vzhodna Azija. Do Kitajskega.	Brema - Avstralija. Do Adelaide, Melbourn, Sydneja.
Brema - Južna Amerika. Do Baltimore.	Brema - Vzhodna Azija. Do Buenos-Ayres.	Brema - Avstralija. Do Japonskega.	

vožnja po morji čez ocean do Novi-Jorka traja 6 do 7 dnij.

Najlepša in najcenejša priložnost za potovanje.

Glavni zastopnik v Ljubljani: **Edvard Tavčar.**

Dunajska borza.

Dne 27. maja.		Dne 26. maja.		Kreditne srečke, 100 gld.	
Skupni državni dolg v notah	102 gld. — kr.	4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	163 gld. 50 kr.	4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	200 gld. 25 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 " 80 "	5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	160 " 25 "	Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	171 " — "
Avstrijska zlata renta 4%	121 " 20 "	Državne srečke l. 1864, 100 gld.	197 " 50 "	Rudolfove srečke, 10 gld.	20 " 25 "
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	111 " 45 "	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 " 40 "	Salmove srečke, 40 gld.	27 " — "
Ogerska zlata renta 4%	121 " — "	Tisne srečke 4%, 100 gld.	138 " 50 "	St. Genois srečke, 40 gld.	84 " 50 "
Ogerska kronska renta 4%, 200 kron	99 " 20 "	Dunavske vravnave srečke 5%	129 " 50 "	Waldsteinove srečke, 20 gld.	79 " 50 "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	912 " — "	Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	109 " 50 "	Ljubljanske srečke	59 " — "
Kreditne delnice, 160 gld.	359 " 70 "	Posojilo goriškega mesta	112 " 50 "	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	22 " — "
London vista	120 " 50 "	4% kranjsko deželno posojilo	99 " — "	Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gld. st. v.	156 " 75 "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 " 85 "	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 " 70 "	Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	3530 " — "
20 mark	11 " 77 "	Prijoritete obveznice državne železnice	220 " — "	Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	440 " — "
20 frankov (napoleondor)	9 " 54 1/2 "	južne železnice 3%	180 " 25 "	Splošna avstrijska stavbinska družba	72 " — "
Italijanski bankovci	44 " 42 "	južne železnice 5%	126 " 50 "	Montanska družba avstr. plan.	113 " 50 "
C. kr. cekini	5 " 65 "	dolenjskih železnic 4%	99 " 50 "	Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	164 " 70 "
				Papirnih rubljev 100	180 " 50 "
					127 " 62 "

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. **Zavarovanje** za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba „MERCUR“
 l., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnice.